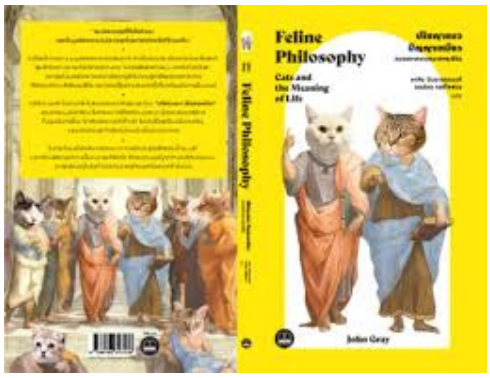
แนะนำหนังสือ
Book Review

โดย ฐาปกรณ์ คำหอมกุล
By Thapakorn Kumhomkul
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย
School of Public Health, Eastern Asia University

ชื่อหนังสือ: ปรัชญาแมว ปัญญาเหมียว: แมวและความหมายของชีวิต (Feline Philosophy: Cats and the Meaning of Life)
ผู้เขียน: จอห์น เกรย์ (John Gray)
ผู้แปล: ภาคิน นิมมานนรวงศ์ และ นมภัทร จงดีไพศาล
สำนักพิมพ์: บุ๊คสเคป จำกัด
ปีที่พิมพ์: 2565
จำนวนหน้า: 183 หน้า

เกริ่นนำ

หนังสือปรัชญาแมว ปัญญาเหมียว: แมวและความหมายของชีวิตของ จอห์น เกรย์ ใช้ลักษณะนิสัยและการดำเนินชีวิตแมวเป็นภาพสะท้อน เพื่อวิจารณ์ปรัชญาและแนวคิดที่มนุษย์สร้างขึ้นในการอธิบายถึงความมุ่งมั่นในการแสวงหาความหมายของชีวิต ซึ่งแตกต่างกับแมวอย่างสิ้นเชิง เพราะแมวใช้ชีวิตอย่างสงบ โดยไม่ต้องหาความหมายของชีวิต แต่ต้องการเพียงการใช้ชีวิตอย่างอิสระ นอกจากนี้มนุษย์หวาดกลัวความตายและการหายไปจากโลก แต่แมวไม่เคยกลัว เพราะพวกมันไม่มีแนวคิดเรื่องชีวิตหลังความตาย ชีวิตของแมว คือ การมาแล้วก็ไป ไม่จำเป็นที่จะต้องเหลือสิ่งใดไว้ให้บุคคลอื่นจดจำ

ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่หนังสือเล่มนี้ได้สะท้อนให้เห็น คือ การตั้งคำถามกับคติ “ชีวิตต้องมีความหมาย”: ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ความหมายของชีวิตไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการมีชีวิตที่ดีเสมอไป โดยดูแมวเป็นตัวอย่างของสิ่งมีชีวิตที่ไม่ต้องการคำตอบในด้านความหมายของชีวิต แต่แมวกลับสามารถใช้ชีวิตอย่างอิสระ สงบ และเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้มนุษย์ควรปล่อยวางจากอัตตาซึ่งมนุษย์ยึดติดกับภาพลักษณ์ของ “ตัวตน” และ “ความสำเร็จ” จนหลงลืมความสุขจริง ๆ ที่อยู่ตรงหน้า แมวไม่มีความทะเยอทะยานหรือความคาดหวังในอนาคต จึงไม่ต้องแบกความคาดหวังไว้ สุดท้าย คือ ชีวิตไม่จำเป็นที่จะต้องตีความทุกอย่าง ซึ่งแมวใช้ชีวิตโดยไม่จำเป็นต้องอธิบายหรือตีความสิ่งใด ทำให้ชีวิตของพวกมันมีแต่ความสงบนั้นเอง

จุดประสงค์

จุดประสงค์ของหนังสือปรัชญาแมว ปัญญาเหมียว: แมวและความหมายของชีวิต คือ การถ่ายทอดมุมมองของแมวที่มีต่อโลกให้กับมนุษย์ได้เรียนรู้ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการดำรงชีวิตของแมวกับมนุษย์ โดยแมวจะเน้นการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ สงบ และไม่แสวงหาคำตอบว่าชีวิต คือ อะไร ในขณะที่มนุษย์จะดำรงชีวิตอย่างซับซ้อน แสวงหาความสุข ศีลธรรม และความหมายของชีวิต ซึ่งสุดท้ายแล้วความพยายามของมนุษย์ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ จะยิ่งเป็นการเพิ่มความทุกข์ให้กับมนุษย์เอง ดังนั้นมนุษย์ควรหันมาเรียนรู้จากแมวซึ่งมีชีวิตอยู่กับปัจจุบันและไม่ตั้งเป้าหมายให้สูงเกินไป

สาระสำคัญและสะท้อนคุณค่า

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 6 บท ได้แก่ บทที่ 1 แมวกับปรัชญา บทที่ 2 ทำไมแมวจึงไม่ต้อง

ขวนขวายหาความสุข บทที่ 3 จริยศาสตร์แบบแมว ๆ บทที่ 4 ความรักแบบมนุษย์กับความรักแบบแมว ๆ บทที่ 5 เวลา ความตาย และวิญญาณของแมวเหมียว และบทที่ 6 แมวกับความหมายของชีวิต โดยแต่ละบทมีสาระสำคัญและสะท้อนคุณค่า ดังนี้

บทที่ 1 แมวกับปรัชญา เป็นบทนำที่กล่าวถึงแมวและปรัชญาที่เกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ โดยสาระสำคัญของบทนี้มี 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 อธิบายถึงปรัชญาที่มนุษย์สร้างขึ้นกับธรรมชาติของแมว ส่วนที่ 2 อธิบายแนวคิดทางด้านปรัชญาของ มิเชล เดอ มงแตญ ส่วนที่ 3 เล่าเรื่องราวของแมวที่ชื่อว่า เมโอ ที่เป็นแมวที่เกิดในช่วงสงครามเวียดนาม และส่วนที่ 4 อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับแมว โดยเนื้อหาของบทนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดที่ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่เหนือกว่าสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เพราะสามารถสร้างแนวคิดเชิงนามธรรมและปรัชญา แต่ในความเป็นจริงแล้วมนุษย์สร้างปรัชญา เพื่อหาคำตอบให้กับสิ่งที่ตนเองวิตกกังวล เช่น ความตาย และการไม่มีตัวตนบนโลก ซึ่งแตกต่างกับแมว เพราะแมวเป็นสัตว์ที่ดำรงชีวิตตามธรรมชาติ เน้นความเรียบง่าย ไม่ขวนขวายหาความหมายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ดำรงชีวิตตามสัญชาตญาณ แม้ว่าจะเข้ามาอยู่ร่วมกับมนุษย์ ดังนั้นแมวอาจเป็นเพียงสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวที่ดำรงชีวิต โดยไม่หลงลืมตัวตนจริง ๆ ของมันไป

บทที่ 2 ทำไมแมวจึงไม่ต้องขวนขวายหาความสุข มีสาระสำคัญที่จะพูดถึงความสุขที่นักปรัชญาและบุคคลทั่วไปได้ให้คำนิยามไว้ ผ่านทางการเล่าเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตที่ต้องพบกับความสุขและความทุกข์ของพวกเขา จากนั้นจึงนำมาเปรียบเทียบกับการใช้ชีวิตของแมว ซึ่งเนื้อหาได้สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์พยายามหาสิ่งต่าง ๆ เข้ามาในชีวิต เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจจากความวิตกกังวลที่เกี่ยวกับความทุกข์ ความตาย และสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ และถ้าไม่สามารถหาสิ่งเบี่ยงเบนความสนใจได้มนุษย์อาจจะเลือกทางออกด้วยการจบชีวิตตนเอง ในขณะที่แมวกับมีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน โดยไม่คาดหวังถึงอนาคตและการฝากชีวิตไว้กับเรื่องสมมุติที่อาจไม่เกิดขึ้นจริง

บทที่ 3 จริยศาสตร์แบบแมว ๆ โดยสาระหลักจะแสดงให้เห็นมุมมองด้านจริยศาสตร์และศีลธรรมของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์เชื่อว่าเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีงามและไม่มีการเปลี่ยนแปลง เนื้อหาในบทนี้สะท้อนให้เห็นว่าจริยศาสตร์และศีลธรรมนั้นไม่ใช่ความจริง แต่เป็นเพียงสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นจากมโนภาพของมนุษย์ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย สำหรับในมุมมองของแมว จริยศาสตร์คือ การเอาตัวเองเป็นที่ตั้ง แบบไม่เห็นแก่ตัว มีความกล้าหาญในการใช้ชีวิต โดยไม่จำเป็นต้องสร้างมโนภาพหลอกตัวเอง เพื่อให้เกิดความสุข และใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติที่เกิดมา จึงทำให้พวกแมวมีความสุขกับการใช้ชีวิต

บทที่ 4 ความรักแบบมนุษย์กับความรักแบบแมว ๆ เป็นบทที่จะยกตัวอย่างนิยายหรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรักของแมวกับมนุษย์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความรักของแมวกับมนุษย์ โดยความรักของแมวจะเกิดขึ้นจากสัญชาตญาณของตัวมันเองบอกให้รัก และมอบความรักให้เฉพาะผู้ที่ทำให้มันเกิดความสุขเท่านั้น โดยไม่ได้ยึดติดไว้กับตนเอง ไม่สร้างพันธะ และไม่เสียใจเมื่อสิ่งที่รักนั้นสลายไป ในขณะที่ความรักของมนุษย์คือ ความลุ่มหลงและการหาสิ่งเบี่ยงเบนจากความเหงา เมื่อเวลาผ่านไปความรักจะเริ่มกลายเป็นความเบื่อหน่าย และอาจรุนแรงจนเกิดเป็นความเกลียดชัง มนุษย์จึงพยายามที่จะแสวงหาความรักครั้งใหม่ เมื่อความรักครั้งเก่าจบลง

บทที่ 5 เวลา ความตาย และวิญญาณของแมวเหมียว ในบทนี้จะกล่าวถึงเรื่องราวในชีวิตของนักปรัชญาคนสำคัญหลายคนในแต่ละยุคสมัย มีการสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความตาย และนำมาเปรียบเทียบกับความตายในมุมมองของแมวที่พวกเขาเลี้ยงเอาไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความหวาดกลัวต่อการไร้ตัวตนของมนุษย์เมื่อตายลง พวกเขาจึงได้มีการสร้างแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความตาย เช่น อารยธรรม ศาสนา ความเชื่อ และพิธีกรรม จึงแตกต่างจากแมวที่ไม่มีความเชื่อเรื่องการเกิดใหม่ แมวจะใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน และตามสัญชาตญาณของมัน เพราะเมื่อมันตายชีวิตของมันก็จะจบลง

บทที่ 6 แมวกับความหมายของชีวิต บทนี้เป็นเนื้อหาสุดท้ายของหนังสือที่จะสรุป แนวคิดเกี่ยวกับแมวและเชื่อมโยงกับความหมายของชีวิต โดยแมวไม่เคยใช้ชีวิตอย่างสูญเปล่า มันใช้ชีวิตอย่างกล้าหาญ และมีความหมายในทุกสิ่งที่มันทำ ในขณะที่มนุษย์จะใช้เวลาสูญเปล่าไปกับการหาความหมายของชีวิต เนื่องจากหวาดกลัวต่อการที่ตัวเองจะหายไปจากโลกเมื่อตายลง มนุษย์จึงพยายามสร้างปรัชญาและแนวคิดต่างๆ ขึ้น เพื่อปลอบโยนความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากความหวาดกลัวนี้ นอกจากนี้ผู้แต่งยังเสนอ

แนวคิด 10 เคล็ดลับสู่ชีวิตที่ดีตามวิถีแมวเหมียว ซึ่งจะทำให้เรามีความสุขในการใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน และไม่ขวนขวายหาสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของตนเอง สุดท้ายนี้ความสุขของชีวิตอาจหมายถึงการใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันและสอดคล้องกับธรรมชาติที่ตัวเราเป็นมากที่สุดนั้นเอง

สรุป

หนังสือเล่มนี้ ถ่ายทอดแนวคิดเชิงปรัชญาผ่านมุมมองของแมว โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บทหลัก ที่เปรียบเทียบวิถีชีวิตของแมวกับความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เช่น ความสุข ความรัก จริยธรรม ความตาย และความหมายของชีวิต โดยผู้เขียนเสนอว่าแมวใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ขวนขวายหาความหมาย ไม่ถูกครอบงำด้วยความกลัวหรือความเชื่อที่มนุษย์สร้างขึ้น แมวเชื่อในสิ่งที่สัมผัสได้และสอดคล้องกับธรรมชาติ รักอย่างอิสระ ยอมรับความตายโดยไม่หวาดกลัว และใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันเท่านั้น ตรงกันข้ามกับมนุษย์ที่พยายามสร้างกฎเกณฑ์ ค่านิยม แนวคิด และความเชื่อต่าง ๆ เพื่ออธิบายและควบคุมชีวิตตนเอง หนังสือสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินชีวิตโดยยึดแนวทางธรรมชาติแบบแมว อาจเป็นหนทางที่ทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ ความกลัว และการแสวงหาสิ่งที่ควบคุมไม่ได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความสงบสุขและความหมายที่แท้จริงของชีวิต